

CASTLE

CHILDREN LEFT BEHIND BY
LABOUR MIGRATION ●●●●

Rezumatul cercetării

CUM POT FI SPRIJINIȚI COPIII DUPĂ PLEȚAREA PĂRINȚILOR LA MUNCĂ ÎN STRĂINĂȚATE

**CONCLUZII DIN CERCETAREA PRIVIND COPIII RĂMAȘI ACASĂ
CA URMARE A MIGRAȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ:
SPRIJINIREA FAMILIILOR TRANSNAȚIONALE MOLDOVENEȘTI ȘI UCRAINENE ÎN UE**

**PROIECTUL „CASTLE: COPII RĂMAȘI ACASĂ CA URMARE A MIGRAȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ”,
15 Iunie 2021 – 15 DECEMBRIE 2023**

Donatori:

**Co-funded by
the European Union**

Parteneri:

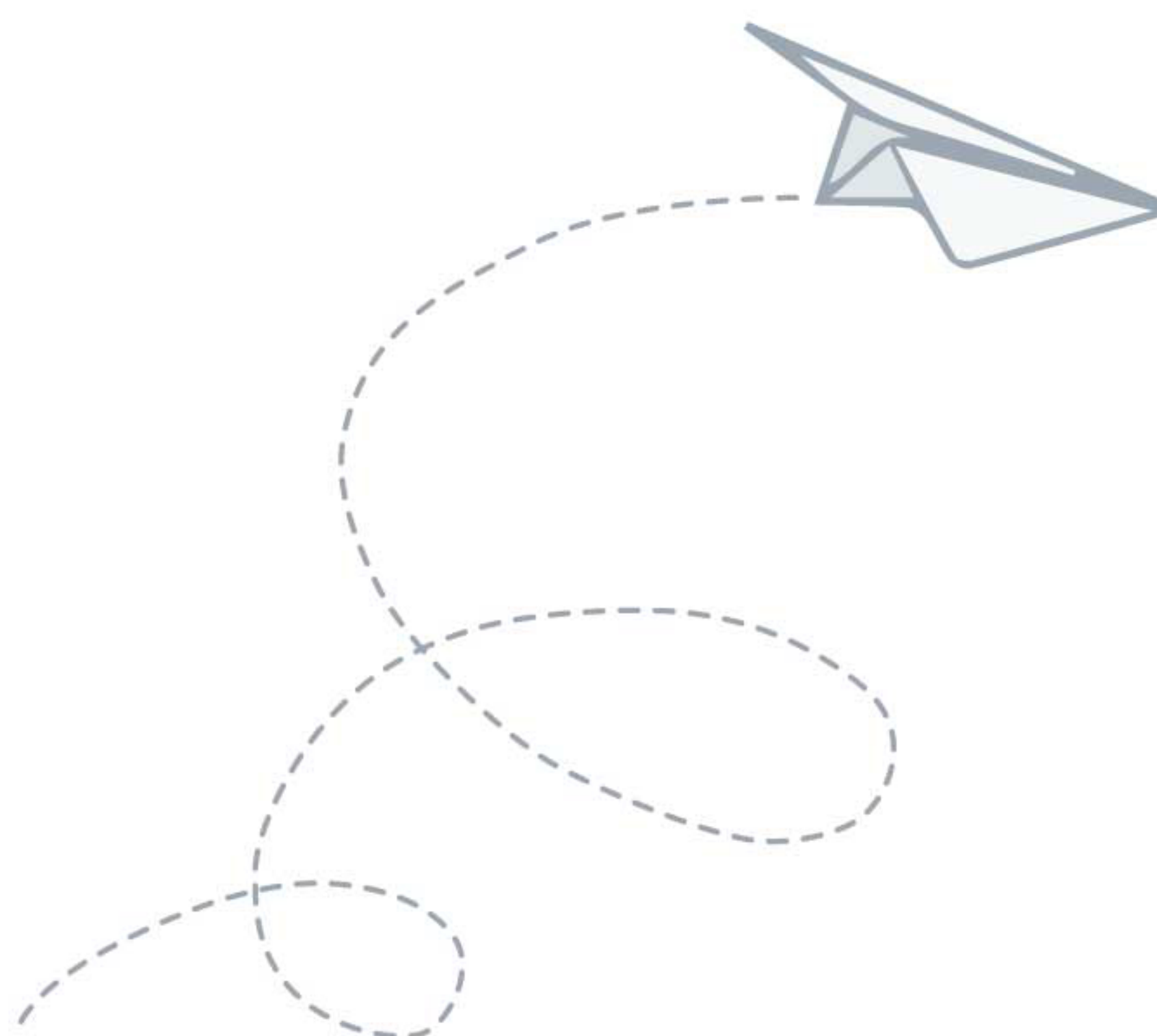
Web:

fspac.ubbcluj.ro/castle

tdh.md/CASTLE

tdh.ro/castle-copiii-ramasi-acasa-ca-urmare-migratiei-fortei-de-munca

tdh-ukraine.org/castle-dity-poza-uvahoyu-pidtrymka-simey-u-protsezi-trudovoyi-mihratsiyi

CINE SUNTEM

Academia de Studii Economice din Republica Moldova, Centrul de Studiu al Familiilor Transnaționale din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj și Institutul Ucrainean de Cercetări Sociale după Oleksandr Yaremenko. Am fost susținuți de delegațiile Fundației Terre des hommes din România, Moldova și Ucraina, în cadrul proiectului internațional - acțiune „CASTLE: Copii rămași acasă ca urmare a migrației forței de muncă”.

INTRODUCERE

La sfârșitul anului 2021 și începutul anului 2022, ne-am interesat de situația copiilor rămași acasă după ce părinții lor au plecat temporar la muncă în străinătate. Am vrut să clarificăm în ce mod **drepturile copiilor** au de suferit (de la educație, la sănătate, relaționare etc.) în această situație. De asemenea, am vrut să vedem astfel cum **pot fi sprijinite familiile** cu părinți plecați. Ne-a interesat în special ce spun copiii despre aceste lucruri, deoarece perspectiva lor este rareori studiată sau ascultată.

Cercetarea își propune, în societate, să fie auzite și **opiniile copiilor** care rămân acasă și ale familiilor lor. Este util să știm problemele lor și modul în care vor să fie sprijiniți, dar și ce pot face familiile mai bine.

În acest rezumat, aducem **exemple de bune practici** pe care copiii și familiile le recomandă altor familii cu părinți plecați pentru o perioadă în străinătate, părinților migranți, părinților rămași acasă (sau altor îngrijitori) sau copiilor rămași acasă. De asemenea, acestea vor fi utile experților și anume funcționarilor, angajați ai instituțiilor statului și ONG-urilor, precum și altor profesioniști care cunosc problemele familiilor transnaționale.

Bunele practici din acest ghid s-au bazat pe aceste constatări și sunt structurate pe teme de analiză identificate în procesul de analiză a datelor.

DEFINIȚII

Am numit **familii transnaționale** acele familii cu cel puțin un părinte plecat în străinătate și un copil rămas acasă.

SITUAȚIA ȘI OPINIILE COPIILOR ÎN CONTEXTUL MIGRAȚIEI

„Tata [în Germania] mi-a arătat că căpriorii vin în unele orașe și oamenii nu îi rănesc deloc. La noi, dacă vezi o căprioară, o vânam imediat. Unde lucra tata, era o clădire veche, istorică. Există multe locuri în care poți vedea istoria prin unele clădiri care au fost reparate așa cum erau înainte.”

copil rămas acasă, Moldova

Modul în care copiii înțeleg „străinătatea” și „acasă” este important și poate influența experiența personală a copilului atunci când unul dintre părinți a migrat. De aceea **este bine să le oferiți posibilitatea copiilor de a-și vizita părinții în țara în care au migrat**. După cum am constatat în urma cercetării, numeroși copii au vizitat, ocazional, țara de ședere a părinților migranți sau chiar alte țări în călătorii. Pe lângă impresiile personale, ei sunt atenți și la ceea ce povestesc părinții sau colegii. Astfel, deoarece mulți părinți sunt în această situație de a migra, pentru copil străinătatea devine un alt fel de acasă, adică ceva „normal”, care „nu merită menționat” (și, deci, plecarea îi rănește mai puțin).

Copilul trebuie **să afle de la părinte că acesta se gândește să emigreze**. El are nevoie să înțeleagă de ce părintele a luat această decizie, să discute toate urmările și, astfel, va fi mai liniștit. Prin studiul nostru, am aflat că rareori copiii li se spune că părinții vor migra, iar ei nu au un cuvânt de spus în deciziile acestora.

Deși nu le explică, adulții se așteaptă totuși ca cei mici să înțeleagă și să accepte motivele părinților, adesea economice.

Nu trebuie să scăpăm din vedere că orice copil suferă un puternic sentiment de pierdere și lipsă a părintelui, iar explicațiile pot „îndulci” situația.

Totuși, dacă există **o apropiere în relația dintre frații care rămân acasă**, adaptarea copiilor la noua situație, prin lipsa părinților, va fi mai ușoară. Copiii pot deveni mai independenți, se sprijină reciproc, participă activ în gospodăria familiei și chiar sprijină moral adulții migranți.

Copiii și tinerii consideră că plecarea și migrația trebuie să fie limitată la un anumit scop și la o anumită perioadă de timp:

„Ar trebui să plece pentru o anumită perioadă și pentru un anumit scop, apoi să se întoarcă”,

copil rămas acasă, Moldova.

„Știe că familia îl așteaptă acasă”,

copil rămas acasă, Ucraina.

Migrația forței de muncă în familie poate fi, în același timp, un lucru bun, care poate ajuta **perspectivele de viitor ale copiilor**, oportunitățile educaționale și de carieră.

Obținând un venit mai bun decât ar putea câștiga în țara de origine, părinții pot acoperi mai ușor cheltuielile de educație ale copiilor. Studiile în străinătate (sau planul de a nu pleca) se discută cel mai des, o mare parte a tinerilor având un plan de studii în străinătate definit chiar din timpul liceului sau mai târziu, unii refuzând să plece, în timp ce alții sunt nehotărâți.

„S-ar putea să studiez aici sau acolo, încă nu m-am hotărât”,

copil rămas acasă, Ucraina.

RELAȚIA CU ÎNGRIJITORII

Relația dintre copiii care rămân acasă și tutorii lor se poate îmbunătăți, dar aceștia trebuie să rămână doar tutore și să nu înlocuiască părintele plecat, deoarece „nu poți înlocui o persoană”, așa cum observă un copil ucrainean, participant la studiu.

Totuși sunt cazuri în care tutorii pot deveni modele binevenite și utile pentru viitor, cum este, spre exemplu, cazul unui tânăr moldovean al cărui unchi, avocat, a devenit un model pentru el, părinții lui având o profesie mai modestă.

ACTIVITĂȚI PENTRU TINERET, STRATEGII DE COMPENSARE, GRUPURI DE SPRIJIN

Este important pentru copiii, ai căror părinți sunt plecați, să se simtă sprijiniți de alți copii și acceptați. Doar așa vor avea încrederea că sunt în continuare importanți în societate. Numeroși copii și tineri au recunoscut **nevoia de sprijin din partea colegilor, a grupurilor din social media, a profesorilor** și, eventual, a organizațiilor, mărturisind, totodată,

că au simțit interes și sprijin din partea profesorilor, vecinilor, cunoscuților adulți, comunității bisericești și psihologilor.

Deși nu se poate compensa absența unui părinte, copiii și tinerii trebuie să-și dezvolte stima de sine și să fie **încurajați să se implice în activități extrascolare**, grupuri de interes, grupuri de inițiativă sau prin alte mijloace și grupuri, pentru a compensa sentimentele de pierdere sau singurătate.

„... Am fost mereu ocupat cu temele pentru acasă sau antrenamente și am încercat să elimin aceste gânduri cu ajutorul ocupațiilor”,

copil rămas acasă, Moldova.

RELAȚIILE TRANSNAȚIONALE ȘI COMUNICAREA AȘA CUM SUNT PERCEPUTE DE COPII

Comunicarea constantă este de mare ajutor în viața familiilor transnaționale. Totuși, în funcție de vârstă, copiii înțeleg diferit fenomenul migrației părintelui la muncă. Aici contează și experiențele anterioare din familie. Pentru adolescenți este mai dificil, fiindcă ei resimt mai acut **lipsa unui termen limită și ruptura**. De asemenea, unii dintre părinți, care au răspuns întrebărilor noastre, par să pună diferențele și pe seama genului:

„Fetele se apropie de mamele lor la această vârstă.”

„Băieții au nevoie de tații lor la vârsta lui și eu nu sunt acolo.”

În general, copiii și adulții **comunică mult prin intermediul internetului**, ceea ce este de mare ajutor. Uneori, comunicarea se întâmplă de la grup la grup sau prin alte persoane (adultul de acasă). De asemenea, copiii folosesc mult internetul pentru a se informa, fiindu-le sursă de informații în lipsa părinților. Într-o serie de cazuri, comunicarea la distanță are loc și cu școala copilului. În ciuda dificultăților cu care se confruntă părinții migranți în ziua de azi în comunicarea cu copiii lor, acum, cu noua tehnologie disponibilă, situația este mult mai favorabilă decât în trecut, îmbunătățindu-se mult în acest domeniu.

„S-a întâmplat (în trecut) să vorbim chiar și o dată pe lună, pentru că aveam zile libere doar duminica și puteam să merg în acel loc de telefon (- un loc unde se puteau accesa apeluri internaționale mai ieftine -) doar duminica și uneori eu sunam, dar nu era nimeni acasă (...),”

părinte migrant, Moldova.

Internetul este o prezență obișnuită în viața multor migranți:

„Trăim cu internetul...”

părinte migrant, Moldova.

„Unchiul Google vă ajută cu toate”

părinte migrant, Ucraina.

În același timp, există o anumită prudență și se presupune că unele dintre informațiile online sunt nesigure. În consecință, **informațiile se verifică prin dialog direct cu oamenii:**

„Urmăresc Facebook și Instagram, sunt la curent cu ce se întâmplă în Moldova. Am citit comentariile și ce spun oamenii. Sunt opinii diferite, nu știi pe care să le crezi. Ceea ce citești și vezi pe Internet este una, realitatea este alta”

părinte migrant, Moldova.

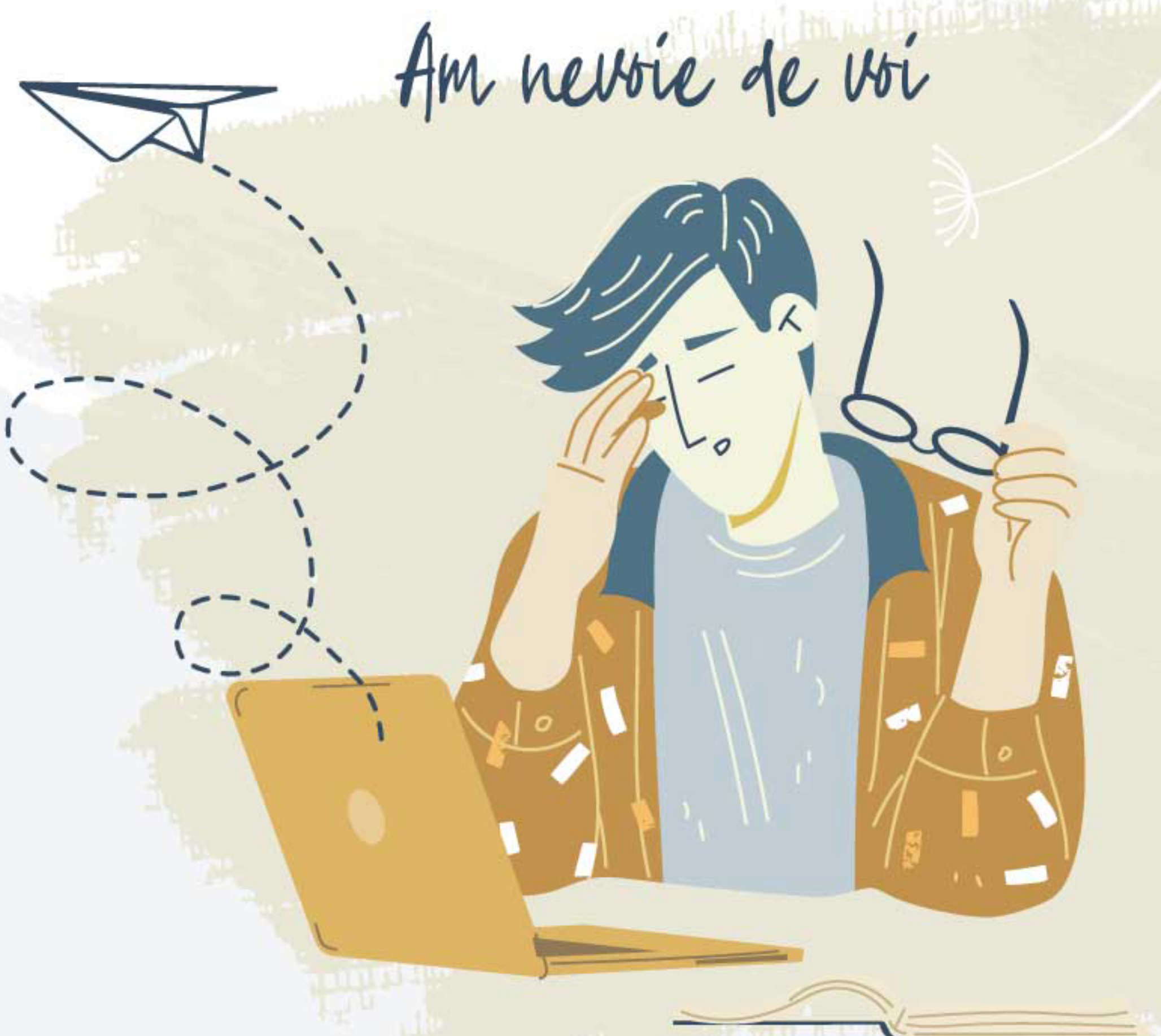
„Am vorbit o dată la 2-3 zile, în funcție de programul lui. Dacă lucrez până noaptea târziu, puteam vorbi o dată la 3-4 zile. Dacă lucrez în schimbul doi, vorbeam puțin dimineața sau seara. Nu foarte des”

părinte migrant, Moldova.

Natura muncii lor, programul lor de lucru și diferențele de timp sunt o piedică în comunicarea permanentă dintre părinții migranți și copiii lor rămași acasă, deși depun eforturi pentru a asigura o comunicare permanentă. Programul de lucru al migranților poate pune piedici când copiii au nevoie să comunice.

Se întâmplă ca părinții și copiii să-și facă prea multe griji unii pentru alții dintr-o nevoie, excesivă uneori, de protecție. Astfel, ceva pozitiv, precum atenția și grija, poate deveni un fapt negativ și împovorător.

Autoritățile trebuie sesizate cu privire la situația copiilor rămași acasă și asupra persoanelor responsabile pentru îngrijirea lor. **Procedurile permit părinților să trimită documente și pe cale electronică** (e-mail) la primărie, chiar și alte canale, precum Viber, sunt acceptate.

„Solicităm frumos, informăm... Mai ales acum, întrucât legea a fost modificată, ei au posibilitatea de a trimite din străinătate, de a trimite foaia scrisă de ei și anume, o trimit... Au posibilitatea și prin Viber, precum și prin poștă, adică sunt mai multe (posibilități) în lege”

expert, Moldova.

Pentru sprijin și alte detalii

**CONCLUZIILE CERCETĂRII PRIVIND MODUL ÎN CARE
FAMILIILE TRANSNAȚIONALE ASIGURĂ DREPTURILE
COPILOR RĂMAȘI ACASĂ PRIN COMUNICAREA DIGITALĂ**

**SITE-UL CENTRULUI DE CERCETARE
AL FAMILIILOR TRANSNAȚIONALE AL
UNIVERSITĂȚII BABEȘ - BOLYAI DIN CLUJ, ROMÂNIA
LIMBI: ROMÂNĂ ȘI ENGLEZĂ**

**PAGINA DE FACEBOOK A CENTRULUI DE CERCETARE
AL FAMILIILOR TRANSNAȚIONALE – CASTLE**

**PROIECTUL CASTLE PE SITE-UL
Terre des hommes România
LIMBI: ROMÂNĂ ȘI ENGLEZĂ**

**PROIECTUL CASTLE PE SITE-UL
Terre des hommes Moldova
LIMBI: ROMÂNĂ, ENGLEZĂ ȘI RUSĂ**

**PROIECTUL CASTLE PE SITE-UL
Terre des hommes Ucraina
LIMBI: UCRAINEANĂ ȘI ENGLEZĂ**

Despre proiectul CASTLE

PROIECTUL-ACTIUNE „CASTLE: COPII RĂMAȘI ACASĂ CA URMARE A MIGRAȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ” ESTE COFINANȚAT DE UNIUNEA EUROPEANĂ, CONTRACTATĂ DE CENTRUL INTERNAȚIONAL PENTRU DEZVOLTAREA POLITICILOR MIGRAȚIONISTE (ICMPD) PRIN INTERMEDIUL MIGRATION PARTNERSHIP FACILITY (MPF) - ICMPD/2021/MPF-357-004.

„CASTLE” ESTE IMPLEMENTAT DE UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI DIN CLUJ, ÎN PARTENERIAT CU FUNDAȚIA TERRE DES HOMMES ELVEȚIA (DELEGAȚIA TDH ROMÂNIA), TERRE DES HOMMES MOLDOVA, TERRE DES HOMMES UCRAINA, INSTITUTUL UCRAINEAN DE CERCETĂRI SOCIALE DUPĂ OLEKSANDR YAREMENKO ȘI ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN MOLDOVA.

PROIECTUL ESTE CONCEPUT PENTRU A SPRIJINI REPUBLICA MOLDOVA ȘI UCRAINA ÎN A-ȘI ÎMBUNĂȚĂȚI CADRELE DE PROTECȚIE A COPILULUI ȘI POLITICILE DE MIGRAȚIE, PRECUM ȘI CUNOȘȚINȚELE PRIVIND FAMILIILE TRANȘNAȚIONALE ȘI IMPACTUL SOCIAL ȘI JURIDIC AL MIGRAȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ CĂTRE UNIUNEA EUROPEANĂ ASUPRA COPIILOR RĂMAȘI ACASĂ.

CONȚINUTUL ACESTUI MATERIAL ESTE RESPONSABILITATEA EXCLUSIVĂ A UNIVERSITĂȚII BABEȘ-BOLYAI ȘI NU POATE FI CONSIDERAT ÎN NICIUN CAZ CA REFLECTÂND POZIȚIA UNIUNII EUROPENE SAU A ICMPD.

Donatori:

Co-funded by
the European Union

ICMPD
International Centre for
Migration Policy Development

Parteneri:

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABES-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABES-BOLYAI UNIVERSITAT
BABES-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

UKRAINIAN INSTITUTE
FOR SOCIAL RESEARCH
after
Oleksandr Yaremenko
NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION

Terre des hommes
Helping children worldwide.